

Uppföljande granskning av attestrutiner

Pajala kommun

Mars 2025

Fredrik Birkeland, certifierad kommunal revisor

Solveig Schmidt, revisionskonsult

Erik Jansen, certifierad kommunal revisor

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Pajala kommun genomfört en uppföljande granskning av kommunens attestrutin. Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i tidigare genomförd granskning från revisionsåret 2023. Syftet är därtill att bedöma om barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden samt bygg- och miljönämnden säkerställer efterlevnad av reglerna kring attest inom sina ansvarsområden.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte helt** har vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i tidigare genomförd granskning. Vår bedömning är att kommunstyrelsen **inte helt** säkerställer efterlevnad av reglerna kring attest inom sitt ansvarsområde.

Vidare är vår bedömning att barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden **ej** säkerställer efterlevnad av reglerna kring attest inom sina ansvarsområden. Avslutningsvis är vår bedömning att bygg- och miljönämnden **i allt väsentligt** säkerställer efterlevnad av reglerna kring attest inom sitt ansvarsområde.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar, se respektive revisionsfråga i rapporten. Grönt innebär "Ja", gult innebär "Delvis" och rött innebär "Nej". ET står för "Ej tillämplig".

Revisionsfrågor	KS	BUN	SN	BMN
Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av styrelsen?		ET	ET	ET
Har synpunkterna och förslagen i tidigare granskning åtgärdats?		ET	ET	ET
Finns en upprättad och aktuell attestordning?				
Efterlevs reglerna kring attest?				

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning bedöms följande rekommendationer kvarstå till den samlade organisationen:

- Tillse att det finns upprättade, aktuella och formellt antagna attestförteckningar.
- Genomför utbildnings- och informationsinsatser i syfte att säkerställa att samtliga beslutsattestanter har tillräcklig kunskap och kännedom om gällande attestregler.

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer särskilt till kommunstyrelsen:

- Säkerställ att beslutade beloppsgränser för attest införs i ekonomisystemet.
- Säkerställ att registrerade beslutsattestanter i ekonomisystemet är uppdaterade samt att avtalen inlagda med automatisk attest är korrekta.
- Säkerställ en löpande registervård och kontroll över beslutsattestanter i ekonomisystemet.
- Säkerställ att deltagarförteckning alltid finns dokumenterade samt att attest inte görs av egna kostnader.
- Att kommunstyrelsen noggrant analyserar hur denne kan stärka formerna för sin uppsikt över nämnderna, givet de avvikelser som noterats inom barn- och utbildningsnämnden samt socialnämnden i denna uppföljande granskning.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	5
Revisionskriterier	5
Avgränsning	6
Metod	6
Granskningsresultat	8
Samlad bedömning	21

Inledning

Bakgrund

Revisorerna i Pajala kommun har utifrån sin risk- och väsentlighetsanalys bedömt det angeläget att göra en uppföljande granskning av styrelsens attestrutin. Tidigare granskning genomfördes med anledning till att det funnits indikationer på brister i attestrutinen efter genomförd granskning av årsbokslutet 2023. Brister i attestrutinen kan ge såväl ekonomiska som förtroendeskadliga skador. Vid den granskning som genomfördes under revisionsåret 2023 avseende attestrutiner var den sammanfattande bedömningen följande:

- Att kommunstyrelsen inte hade en ändamålsenlig attestrutin
- Att den interna kontrollen inte var tillräcklig.

Granskningen innehöll även förslag på åtgärder för att förstärka och säkerställa en ändamålsenlig attestrutin. Följande rekommendationer lämnades till kommunstyrelsen:

- Tillse att det finns upprättade, aktuella och formellt antagna attestförteckningar.
- Se över, aktualisera och vid behov revidera attestreglementet med tillhörande tillämpningsanvisningar och säkerställa att det finns en överensstämmelse och tydlig skillnad med upprättad attestrutin.
- Genomför utbildnings- och informationsinsatser i syfte att säkerställa att samtliga beslutsattestanter har tillräcklig kunskap och kännedom om gällande attestregler.
- Fortsätt genomföra stickprovskontroller inom ramen för den interna kontrollen i syfte att säkerställa att utbildnings- och informationsinsatser ger önskvärd effekt och att attestreglerna efterlevs.
- Analysera om beloppsgränser bör tillämpas och användas i ekonomisystemet vid beslutsattest, till exempel att överordnad bör slutattestera vid höga belopp eller att minst två personer då ska beslutsattestera.
- Mot bakgrund över vad som framkommit i granskningen, analysera de identifierade avvikelserna och vid behov vidta åtgärder.

Granskningen av attestrutiner utgjorde, tillsammans med den grundläggande granskningen, granskning av upphandling och inköp samt även utifrån kommentarer lämnade av den auktoriserade revisorn på uppdraget avseende brister i interna kontrollen inom ramen för sin granskning i enlighet med standard för kommunal räkenskapsrevision, grund för revisorernas uttalande i revisionsberättelse där revisorerna avstyrkte ansvarsfrihet för kommunstyrelsen för år 2023.

Fullmäktige beslutade 2024-06-17 att, i enlighet med revisorernas uttalande i revisionsberättelse, avstyrka ansvarsfrihet för styrelsen. Kommunstyrelsen entledigades därtill av kommunfullmäktige.

Det är av särskild vikt att revisorerna kan tillstyrka att den nyvalda kommunstyrelsen, som tillträtt under andra halvan av år 2024, genom styrning och kontroll, vidtagit tillräckliga och ändamålsenliga åtgärder utifrån tidigare påtalade brister.

Med anledning av ovan har revisorerna i revisionsplan 2024 prioriterat att följa upp granskningen av attestrutiner.

Revisionsobjekt i granskningen är den nyvalda kommunstyrelse som valdes av fullmäktige 2024-07-03, samt även barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden samt bygg- och miljönämnden för den samlade del av verksamhetsåret som nämnderna varit verksamma.

Uppföljningen genomförs för att granska om åtgärder har vidtagits och om granskningsobjektet beaktat noterade brister, synpunkter och förslag.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i tidigare genomförd granskning.

Syftet är därtill att bedöma om kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden samt bygg- och miljönämnden säkerställer efterlevnad av reglerna kring attest inom sina ansvarsområden.

Granskningen har sin utgångspunkt i följande revisionsfrågor:

1. Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av styrelsen?

Särskilt fokus även på kommunstyrelsens aktiva åtgärder utifrån revisorernas påtalade efter granskningen 2023 utifrån KL 12:1 3 stycket

2. Har synpunkterna och förslagen i tidigare granskning åtgärdats?
3. Finns en upprättad och aktuell attestordning?
4. Efterlevs reglerna kring attest?

Kommunstyrelsen omfattas av fråga 1-4.

Barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden samt bygg- och miljönämnden omfattas av revisionsfråga 3-4.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Följande revisionskriterier används i granskningen:

- Kommunallag (2017:725) 6:1 samt 6:6
- Revisionsrapport: Granskning av attestrutiner, PwC, maj 2024

- Kommuninterna styrdokument relevanta för granskningen, till exempel attestreglemente, attestordning och attestrutin.

Avgränsning

Granskningen av kommunstyrelsen avser uppföljning av granskning genomförd under revisionsår 2023. Granskningen avgränsas i tid där den nyvalda kommunstyrelsen utövat ansvar. Den nyvalda kommunstyrelsen genomförde sitt första sammanträde 2024-08-12. Stickproven i granskningen omfattar perioden november-december 2024. I övrigt, se avsnitt Syfte och revisionsfrågor.

Metod

Granskningen har bestått av dokumentstudier i form av genomgång av revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder som angetts i lämnade revisionsrapporter och tillhörande missivbrev, samt genomgång och granskning av yttranden som revisorerna erhållit. Vidare har dokumentstudier skett av gällande attestregler och attestförteckningar samt övrig för granskningen relevant dokumentation (se nedan).

Lägesbeskrivningar av genomförda åtgärder har inhämtats genom intervjuer med tf kommundirektör tillika ekonomichef samt ekonom. Därutöver har kommunstyrelsens ordförande samt vice ordförande i kommunstyrelsens arbetsutskott intervjuats (vid tidpunkten för granskningen finns ingen vice ordförande i kommunstyrelsen).

Slutligen har stickprovskontroller genomförts i syfte att kontrollera efterlevnaden av gällande attestregler. Stickprovskontrollen har omfattat 25 transaktioner för kommunstyrelsen samt för respektive nämnd (totalt 100 stickprovskontrollerade transaktioner). Vidare har ett kompletterande stickprov av 10 transaktioner som avser representation samt 10 fakturor som avser resekostnader genomförts. Samtliga stickprov har omfattat perioden november-december 2024. I stickprovskontrollerna kontrolleras att attest har skett av behörig och i linje med gällande regelverk/ attestreglemente.

Inom ramen av för granskningen har vi tagit del av följande dokument:

- Attestreglemente för Pajala kommun (antaget av Kommunfullmäktige 2024-09-23, se Kommunfullmäktiges protokoll Dnr KS-2024-637)
- Attestrutin i Pajala kommun, daterad 2024-01-01
- Utdrag över registrerade beslutsattestanter i ekonomisystemet
- Beslutsattestanter inom kommunstyrelsens verksamhetsområde (beslutad av KS 2024-0-09, Dnr KS-2024-636)
- Beslutsattestanter för Bygg- och miljönämnden från och med 1 jan 2025 (Protokoll från Bygg- och miljönämnden 2024-12-04, Dnr ADM-2024-36)
- Bygg- och miljönämndens delegationsordning (beslutad av Bygg- och miljönämnden, § 36, 2023-03-15)
- Barn- och utbildningsnämndens delegationsordning (beslutad av Barn- och utbildningsnämnden 2024-05-08)
- Socialnämndens delegationsordning (beslutad av Socialnämnden 2024-04-23, Dnr SOC-2024-40)

- Kommunstyrelsens delegationsordning (beslutad av Kommunstyrelsen 2024-03-19 §28, Dnr KS-2024-97 002
- Protokoll från Kommunstyrelsens sammanträden år 2024
- Polisanmälan utifrån kommunstyrelsens beslut 2024-05-27, där Kommunstyrelsen beslutar att polisanmäla misstänkt brott angående upphandling, inköp och brister i attestering som framkommit i revisionsberättelsen, Dnr KS-2024-447 007 § 84
- Slutdokument, Granskning av attestrutiner, Pajala -23
- Transaktionsdata från ekonomisystem för perioden oktober-december 2024
- Underlag till genomförd stickprovskontroll

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

I följande avsnitt redovisas de iakttagelser och bedömningar som vi har gjort kopplat till respektive revisionsfråga.

Svar på tidigare genomförd granskning

Revisionsfråga 1: Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av styrelsen?

Iakttagelser

Vid den granskning som genomfördes under revisionsåret 2023 avseende attestrutiner var den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen inte har en ändamålsenlig attestrutin samt inte har en tillräcklig intern kontroll.

Utifrån de iakttagelser och bedömningar som gjordes i granskningen lämnades följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Tillse att det finns upprättade, aktuella och formellt antagna attestförteckningar.
- Se över, aktualisera och vid behov revidera attestreglementet med tillhörande tillämpningsanvisningar och säkerställa att det finns en överensstämmelse och tydlig skillnad med upprättad attestrutin.
- Genomför utbildnings- och informationsinsatser i syfte att säkerställa att samtliga beslutsattestanter har tillräcklig kunskap och kännedom om gällande attestregler.
- Fortsätt genomföra stickprovskontroller inom ramen för den interna kontrollen i syfte att säkerställa att utbildnings- och informationsinsatser ger önskvärd effekt och att attestreglerna efterlevs.
- Analysera om beloppsgränser bör tillämpas och användas i ekonomisystemet vid beslutsattest, till exempel att överordnad bör slutattestera vid höga belopp eller att minst två personer då ska beslutsattestera.
- Mot bakgrund över vad som framkommit i granskningen, analysera de identifierade avvikelserna och vid behov vidta åtgärder.

Som läsaren kan notera i bakgrunden i denna rapport skedde följande efter 2023 års granskning. Fullmäktige beslutade 2024-06-17 att, i enlighet med revisorernas uttalande i revisionsberättelse, avstyrka ansvarsfrihet för kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen entledigades därtill av kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige valde 2024-07-03 en ny kommunstyrelse, vilken är den kommunstyrelse vars aktiva åtgärder som denna granskning inriktas mot.

Kommunstyrelsen har vid sammanträde 2024-10-07 besvarat revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder genom att besluta att anta förvaltningens yttrande som sitt eget (KS-2024-665 002, § 166).

Av yttrandet framgår att verksamheten har tagit fram en ny attestrutin daterad 2024-01-01 och att attestreglementet med anledning av detta kommer att revideras.

Vidare framhålls att aktuella attestförteckningar finns i ekonomisystemet men att en ny rutin är framtagen som innebär att attestförteckningen skrivs ut och antas månatligen.

Därutöver beskrivs att kommunstyrelsen beslutade om ökade kontroller av attestrutinen vid sammanträde 2024-03-19, §27. Det beskrivs att kontakt med leverantören av ekonomisystem kommer att tas för att se över möjligheten huruvida beloppsgränser kan tillämpas och användas i ekonomisystemet vid beslutsattest. Slutligen framhålls att ekonomienheten infört manuella efterkontroller av beslutsattest gällande egna utgifter/ utgifter av personlig karaktär.

Bedömning

Revisionsfråga 1: Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av styrelsen?

Delvis.

Vi ser att kommunstyrelsen delvis har besvarat revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder genom att anta förvaltningens yttrande som sitt eget vid sammanträde 2024-10-17.

I yttrandet redogörs kortfattat för vidtagna åtgärder, men vi noterar att samtliga rekommendationer som lämnades i granskningen inte kommenterades eller besvarades. Det gäller till exempel rekommendationen avseende utbildnings- och informationsinsatser samt att mot bakgrund över vad som framkommit i granskningen, analysera de identifierade avvikelserna och vid behov vidta åtgärder.

Den sista rekommendationen bör särskilt ses i ljuset av behovet av kommunstyrelsens aktiva åtgärder utifrån revisorernas påtalade efter granskningen 2023 utifrån KL 12:1 3 stycket.

Åtgärder efter tidigare genomförd granskning

Revisionsfråga 2: Har synpunkterna och förslagen i tidigare granskning åtgärdats?

Ikttagelser

Nedan redogörs för hur kommunen hanterat de synpunkter och förslag som lämnades i tidigare genomförd granskning.

Rekommendation: Tillse att det finns upprättade, aktuella och formellt antagna attestförteckningar.

Se revisionsfråga 3 i denna rapport.

Rekommendation: Se över, aktualisera och vid behov revidera attestreglementet med tillhörande tillämpningsanvisningar och säkerställa att det finns en överensstämmelse och tydlig skillnad med upprättad attestrutin.

Kommunfullmäktige antog ett reviderat attestreglemente vid sammanträde 2024-09-32 (§76) som ersatte det tidigare attestreglementet från år 2013.

Sedan tidigare finns även en attestrutin daterad 2024-01-01. Av attestreglementet framgår §4 att respektive nämnd utser beslutsattesanter och ersättare till dessa samt att attestförteckningen ska knytas till befattning och ansvarsområde med eventuella begränsningar.

Vidare framgår av §6 att beslutsattest inte får utföras av den som själv konsumerat eller tagit varan eller tjänsten i bruk, att beslutsattestant ska ha erforderlig kompetens för uppgiften samt att beslutsattestant ska inneha ansvar för den budget som ska debiteras.

I attestreglementet framgår också av §8 att generella beloppsgränser finns för olika nivåer av beslutsattest och att det gäller såväl manuell som elektronisk attest. Nämnderna får besluta om undantag från dessa.

Det framgår också att belopp överstigande 1 500 000 kr ska attesteras av kommunchefen. I §9 i attestreglementet framgår att periodiskt återkommande ekonomiska händelser, till exempel hyror, el, vatten etc, som baseras på långsiktiga avtal, får engångsattesteras i elektroniskt attestflöde.

Slutligen framgår av §10 att den som utför kontrollen inte får beslutsattestera transaktioner till sig själv eller närstående.

Rekommendation: Genomför utbildnings- och informationsinsatser i syfte att säkerställa att samtliga beslutsattestanter har tillräcklig kunskap och kännedom om gällande attestregler.

I intervju med tf kommunchef/ekonomichef framkommer att inga planerade utbildnings- eller informationsinsatser genomförts i linje med tidigare lämnad rekommendation, men att attestrutinen och resultatet från granskningen lyfts vid chefsinformationsmöten.

Vidare lyfts i intervjun att kommunen införskaffat en lärplattform för digitala utbildningar, där kortare digitala utbildningar kan skapas och läggas in - exempelvis en utbildning om attest för chefer.

Rekommendation: Fortsätt genomföra stickprovskontroller inom ramen för den interna kontrollen i syfte att säkerställa att utbildnings- och informationsinsatser ger önskvärd effekt och att attestreglerna efterlevs.

Kommunstyrelsen beslutade vid sammanträde 2024-03-19 (§27) att anta internkontrollplan 2024 med ett par tillägg. Ett av tilläggen var att området attester ska följas upp fyra gånger årligen.

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2024-09-09 (§130) redovisades den första uppföljningen som avsåg perioden januari-april 2024. Kommunstyrelsen beslutade att godkänna uppföljningen av utökad uppföljning av attest med tillägget att kommunstyrelsen ska få en skriftlig redogörelse för hur de uppdagade felen rättas till och säkerställs att de inte upprepas.

I uppföljningen för det första tertialet konstaterades flertalet avvikelser inom kommunstyrelsens verksamheter samt inom socialnämndens verksamheter. Vi har tagit del av dokumentationen av genomförd kontroll. Enligt tf kommunchef/ ekonomichef kommer den skriftliga redogörelsen som kommunstyrelsen beslutade om att redovisas i den samlade redogörelsen som behandlas av kommunstyrelsen i mars 2025.

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2024-10-07 (§164) godkände kommunstyrelsen uppföljningen för internkontrollplanen för perioden januari till och med augusti 2024. För området attester var fokus på förtroendekänsliga poster och av redovisningen framgick:

- Att totalt 18 fakturor/attester under kommunstyrelsen har kontrollerats under perioden januari-augusti 2024. I sex fall har egen kostnads attesterats, varav en under perioden maj till augusti. Det avser deltagande på konferens och resor.
- Inom socialnämndens verksamheter har 28 attester kontrollerats. Under perioden januari till april fanns fyra felaktiga attesteringar där konsult attesterat fakturor till det egna bolaget. Under perioden maj till augusti finns inga avvikelser.
- Inom bygg- och miljö finns en faktura och den är hanterad korrekt.
- Inom barn- och utbildningsnämnden har fem fakturor kontrollerats varav en faktura där egen resekostnad är attesterad är noterad.

Enligt tf kommunchef/ ekonomichef kommer en tredje uppföljning att redovisas och behandlas på kommunstyrelsens sammanträde i mars 2025. Det innebär att det totalt kommer att ha genomförts tre uppföljningar av attestrutinen avseende år 2024 jämfört med de fyra uppföljningar som kommunstyrelsen beslutade om. Anledningen uppges vid intervju vara tidsbrist.

Rekommendation: Analysera om beloppsgränser bör tillämpas och användas i ekonomisystemet vid beslutsattest, till exempel att överordnad bör slutattestera vid höga belopp eller att minst två personer då ska beslutsattestera.

I det reviderade attestreglementet anges att beloppsgränser ska tillämpas. Av kommunstyrelsens och bygg- och miljönämndens beslut om att utse beslutsattestanter framgår dessa beloppsgränser. Vi noterar dock att dessa ännu inte är implementerade i ekonomisystemet (se revisionsfråga 3).

Rekommendation: Mot bakgrund över vad som framkommit i granskningen, analysera de identifierade avvikelserna och vid behov vidta åtgärder.

Enligt kommunallagen 12 kapitel 1 § 3 stycket framhålls följande:

“Om revisorerna i sin granskning finner att det föreligger misstanke om att brott av förmögenhetsrättslig karaktär förövats eller om att allmän förvaltningsdomstols avgörande åsidosatts, ska de anmäla förhållandet till berörd nämnd. Om nämnden efter en sådan anmälan inte vidtar åtgärder utan oskäligt dröjsmål, är revisorerna skyldiga att rapportera det till fullmäktige. Revisorerna får dock avstå från att anmäla misstanke om brott till fullmäktige om nämnden funnit att det inte föreligger en sådan misstanke.”.

Revisorerna påtalade efter genomförd granskning att kommunstyrelsen behövde vidta åtgärder med anledning av vad som framhålls i lagstiftningen.

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2024-05-23 beslutade kommunstyrelsen att anlita juridisk hjälp för utredning om det föreligger brott (§ 76). Ett par dagar senare (se stycket nedan) fattades beslut om att polisanmälan skulle ske och i diskussionen som då fördes bestämdes att man skulle vänta med att ta in juridisk hjälp tills man fått svar på polisanmälan enligt tf kommunchef/ ekonomichef. Av den anledningen har man enligt tf kommunchef/ ekonomichef valt att inte gå vidare och upphandla någon juridisk hjälp för att genomföra en utredning. Detta finns dock inte dokumenterat i protokollet från sammanträdet.

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2024-05-27 beslutade kommunstyrelsen att polisanmäla misstänkt brott angående upphandling, inköp och brister i attestering som framkommit i revisionsberättelsen (§84, punkt 2). Den 18:e juni upprättade tf kommunchef/ ekonomichef en polisanmälan i linje med kommunstyrelsens beslut med revisionsberättelsen samt revisorernas redogörelse bifogad. I polisanmälan framgick ingen annan information än den som framgår av revisionsberättelsen samt revisorernas redogörelse.

Polisanmälan gjordes via mejl till registrator i polisregion Nord. Enligt uppgift från tf kommundirektör/ ekonomichef har dock ingen återkoppling kommit från Polismyndigheten, inte heller har något ärendenummer (så kallat K-nummer) tilldelats eller någon kopia på polisanmälan erhållits. I intervju med tf kommunchef/ ekonomichef framgår att flertalet försök har gjorts för att få information om status på polisanmälan från Polismyndigheten utan framgång. Enligt uppgift har inget skriftligt beslut om att den skulle vara nedlagd erhållits. Inom ramen för granskningen har vi begärt ut huvudanmälan från Polismyndigheten och noterar att anmälningsdatum är 2024-06-19. Vidare har vi tagit del av beslut om förundersökning daterad 2024-06-19 där beslutet är att förundersökning inte inleds. Motiveringen är att det är uppenbart att brottet inte går att utreda och att vidare utredning inte kommer att leda till lagföring, eftersom det inte finns en utpekad tjänsteman i ärendet. Vidare framgår att en myndighet, eller som i detta fall en kommun, inte kan dömas till tjänstefel. Det måste vara en specifik tjänsteman som uppsåtligt eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften som ska dömas till tjänstefel.

Vår granskning kan inte styrka att kommunstyrelsen genom aktiv styrning och kontroll följt upp ärendet. Sådan uppföljning hade klargjort för kommunstyrelsen de brister vi noterar i vår granskning. Bristen på uppföljning från kommunstyrelsen skall ses i ljuset av vad lagstiftaren tydligt anger i kommunallagen 12 kapitel 1 § 3 stycket.

Bedömning

Har synpunkterna och förslagen i tidigare granskning åtgärdats?

Nej.

Vi konstaterar att flera åtgärder vidtagits, till exempel beslut om ett reviderat attestreglemente med beloppsgränser samt utökade stickprovskontroller.

Utifrån gjorda iakttagelser konstaterar vi dock att alla synpunkter och förslag i tidigare granskning ännu inte åtgärdats samt att arbetet fortfarande pågår med flera av rekommendationerna.

Vi noterar särskilt, utifrån vad revisorerna efter tidigare granskning framhållit utifrån kommunallagen 12 kapitel 1 § 3 stycket, att kommunen trots beslut i kommunstyrelsen inte anlitat juridisk hjälp samt att det synes som att polisanmälan inte har registrerats som en inkommen polisanmälan. Vi kan inte se att kommunstyrelsen aktivt följt upp beslutet att upprätta en polisanmälan. Detta är en väsentlig brist som även innebär att revisorerna härmed är skyldiga att rapportera frågan vidare till fullmäktige.

Attestordning

Revisionsfråga 3: Finns en upprättad och aktuell attestordning?

Iakttagelser

I kommunstyrelsens delegationsordning, antagen 2024-03-19, §28, framgår att kommunstyrelsen delegerat betalningsbemyndiganden och attesträtter till kommunchef och ekonomichef med kommentaren att det regleras i särskild ordning och delegeras personligen. Varken barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden eller bygg- och miljönämnden har delegerat beslut om attesträtter, vilket innebär att det är nämnden som ska fatta beslut om att utse beslutsattestanterna.

Kommunstyrelsen beslutade på sammanträde 2024-09-09 om att utse beslutsattestanter med ersättare som gäller tillsvidare. Förteckningen över beslutsattestanter är uppbyggd utifrån objektsnummer, funktion och beloppsgränser i linje med attestreglementet. Nedanstående generella beloppsgränser gäller för beslutsattest av faktura om inte annat framgår av attestförteckningen:

- Förvaltningschef 1 500 000 kr
- Sektorchef 1 500 000 kr
- Avdelningschef 700 000 kr
- Enhetschef 100 000 kr
- Budgetansvarig 100 000 kr.

Det framgår av beslutet att det ibland inträffar behov av att tillfälligt höja beloppsgränsen för att kunna betala fakturor på högre belopp. I dessa situationer ska beslutsattest göras av en överordnad chef. I övrigt gäller inköpsrutiner samt gällande delegationsordning.

När det gäller bygg- och miljönämnden beslutade de vid sammanträde 2024-12-04 (§95) om att utse beslutsattestanter med tillhörande beloppsgränser från och med 2025-01-01 och tillsvidare inom nämndens verksamhetsområde. Bygg- och miljöchef är attestant för samtliga objekt och kommunchef är ersättare. Beloppsgränsen för bygg- och

miljöchefen är 700 000 kr. Vidare framgår att innan 2025-01-01 gäller tidigare beslutad attestförteckning (beslutad vid nämndens sammanträde 2019-02-20, § 4).

Socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden har inte fattat något motsvarande beslut om att utse beslutsattestanter likt kommunstyrelsen och bygg- och miljönämnden vid tidpunkten för granskningen, vilket enligt tf kommunchef/ ekonomichef beror på att det ännu inte hunnit med detta. Enligt uppgift kommer dock sådana beslut tas.

Inom ramen för granskningen har vi även tagit del av ett utdrag över registrerade beslutsattestanter i ekonomisystemet. Det framkommer vid intervju med ekonom och tf kommunchef/ ekonomichef att de registrerade beslutsattestanterna i ekonomisystemet inte är helt uppdaterade då det inte hunnits med till följd av resursbrist. Vidare framgår att de beslutade beloppsgränser som till exempel finns i kommunstyrelsens beslut över beslutsattestanter inte är implementerade eller införda ännu, men att arbetet med införandet pågår och planeras vara klart under våren 2025.

Tabell 1. Antal registrerade beslutsattestanter enligt utdrag från ekonomisystemet.

Antal beslutsattestanter	
Nämnd	Antal attestanter
Barn- och utbildningsnämnden	10
Bygg- och miljönämnden	1
Socialnämnden	13
Kommunstyrelsen	13
Totalt antal	37

Bedömning

Finns en upprättad och aktuell attestordning?

Kommunstyrelsen: Ja

Barn- och utbildningsnämnden: Nej

Socialnämnden: Nej

Bygg- och miljönämnden: Ja

Vi konstaterar att kommunfullmäktige antagit ett nytt attestreglemente och att kommunstyrelsen liksom bygg- och miljönämnden har tagit beslut om att utse beslutsattestanter i linje med attestreglementet. Vi noterar att socialnämnden samt barn- och utbildningsnämnden ännu inte fattat något beslut om att utse beslutsattestanter i linje med det reviderade attestreglementet.

Utifrån utdrag över registrerade beslutsattestanter i ekonomisystemet noterar vi att attestförteckningen inte är helt uppdaterad då det inte hunnits med till följd av resursbrist.

Vi konstaterar också att de beslutade beloppsgränserna för attest inte är implementerade eller införda ännu i systemet ännu. Enligt uppgift pågår arbetet med införandet och planeras vara klart under våren 2025.

Genom att säkerställa att de registrerade beslutsattestanterna på individnivå är korrekta i ekonomisystemet samt att beloppsgränserna finns inbyggda i systemet minskar risken för felaktigheter vid attest. Förslagsvis kan attestförteckningen på individnivå med viss regelbundenhet kontrolleras och gås igenom mot beslutade beslutsattestanter på funktionsnivå och vid behov uppdateras.

Revisionsfråga 4: Efterlevs reglerna kring attest?

lakttagelser

Inom ramen för granskningen har vi genomfört 100 stycken stickprov på hanterade leverantörsfakturor/ transaktioner fördelat på 25 fakturor/ transaktioner per granskningsobjekt. Vidare har 10 stickprov på representationskostnader samt 10 stickprov på resekostnader tagits. Stickprovet har avsett fakturor hänförliga till perioden november-december 2024.

I stickprovsgranskningen kontrollerades:

- Att rätt beslutsattestant attesterat fakturan i enlighet med den för 2023 gällande attestförteckning.
- Att två-hands-principen tillämpats (dvs att ingen person ensam hanterar en transaktion från början till slut)

För stickproven för resekostnader och representationskostnader har dessutom följande kontrollerats:

- Att beslutsattestant inte attesterat utbetalningar till sig själv eller närstående (dvs att det skulle föreligga risk för jäv).

Resultatet från stickprovskontrollen sammanfattas i tabellerna nedan.

Av attestreglementet framgår att det ska ske en gransknings- och mottagningsattest innan beslutsattest sker. Vi noterar att tvåhandsprincipen tillämpas på så sätt att varje faktura konteras och kontrolleras av ekonomiavdelningen innan fakturan skickas vidare för beslutsattest. I vissa fall, men inte i samtliga, finns även en så kallad "mottagare" som har i uppdrag att mottagningsattestera fakturan. Dessa "mottagare" finns organisatoriskt i respektive förvaltning och verksamhet.

Av kommunens framtagna attestrutin framgår att den som gransknings- och mottagningsattesterar ska kontrollera att leveransen mottagits eller prestationen fullgjorts:

"Vid leverans av en vara eller tjänst till kommunen ska en mottagningsattest göras av transaktionen. Mottagningsattest innebär kontroll av att leveransen har mottagits alternativt prestationen har fullgjorts. I kontrollen ligger också att föra fram reklamationer, restnoteringar eller andra klagomål."

I dagsläget uppges att de personer på ekonomiavdelningen som konterar fakturor också genomför gransknings- och mottagningsattest, såvida inte det aktuella objektet som fakturan konteras på har en registrerad mottagare som gransknings- och mottagningsattesterar fakturorna.

Tabell 1. Resultat från stickprovskontroll - Kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen		
Kontroll	Resultat	Kommentar
Rätt beslutsattestant	23/25	Avvikelse har noterats i två stickprov vid kontroll mot de av kommunstyrelsen beslutade beslutsattestanterna (båda stickproven gäller faktura avseende pension).
Tvåhandsprincipen tillämpad	25/25	Tvåhandsprincipen har tillämpats i samtliga fall då det både finns en konterare/ godkännare samt en beslutsattestant. Konterare/ godkännare tillhör organisatoriskt den centrala ekonomiavdelningen.
Finns mottagare?	13/25	Av 25 granskade transaktioner har 13 stycken en mottagningsattest, utöver rollen "konterare/ godkännare".

Tabell 2. Resultat från stickprovskontroll - Barn- och utbildningsnämnden.

Barn- och utbildningsnämnden		
Kontroll	Resultat	Kommentar
Rätt beslutsattestant	25/25*	*Nämnden har inte utsett eller beslutat om beslutsattestanter, vilket innebär att nämnden formellt inte haft några utsedda beslutsattestanter under granskad period. Avstämning och rimlighetsbedömning har istället gjorts mot registrerade beslutsattestanter i ekonomisystemet. Utifrån denna kontroll har inga särskilda iakttagelser noterats.

Tvåhandsprincipen tillämpad	25/25	Tvåhandsprincipen har tillämpats i samtliga fall då det både finns en konterare/ godkännare samt en beslutsattestant. Konterare/ godkännare tillhör organisatoriskt den centrala ekonomiavdelningen.
Finns mottagare?	19/25	Av 25 granskade transaktioner har 19 stycken en mottagningsattest, utöver rollen "konterare/ godkännare".

Tabell 3. Resultat från stickprovskontroll - Socialnämnden.

Socialnämnden		
Kontroll	Resultat	Kommentar
Rätt beslutsattestant	21/25*	*Nämnden har inte utsett eller beslutat om beslutsattestanter, vilket innebär att nämnden formellt inte haft några utsedda beslutsattestanter under granskad period. Avstämning och rimlighetsbedömning har istället gjorts mot registrerade beslutsattestanter i ekonomisystemet. Utifrån denna kontroll har avvikelser noterats i fyra stickprov.
Tvåhandsprincipen tillämpad	25/25	Tvåhandsprincipen har tillämpats i samtliga fall då det både finns en konterare/ godkännare samt en beslutsattestant. Konterare/ godkännare tillhör organisatoriskt den centrala ekonomiavdelningen.
Finns mottagare?	1/25	Av 25 granskade transaktioner har 1 stycken en mottagningsattest, utöver rollen "konterare/ godkännare".

Tabell 4. Resultat från stickprovskontroll - Bygg- och miljönämnden.

Bygg- och miljönämnden		
Kontroll	Resultat	Kommentar
Rätt beslutsattestant	25/25	Vid samtliga stickprov har korrekt attestant attesterat enligt nämndens beslut om utsedda beslutsattestanter samt registrerad beslutsattestant i ekonomisystemet.
Tvåhandsprincipen tillämpad	25/25	Tvåhandsprincipen har tillämpats i samtliga fall då det både finns en konterare/ godkännare samt en beslutsattestant. Konterare/ godkännare tillhör organisatoriskt den centrala ekonomiavdelningen.

Finns mottagare?	13/25	Av 25 granskade transaktioner har 13 stycken en mottagningsattest, utöver rollen "konterare/godkännare".
------------------	-------	--

Tabell 5. Resultat från stickprovskontroll - Representationskostnader.

Representation		
Kontroll	Resultat	Kommentar
Rätt beslutsattestant	10/10	Vid samtliga stickprov har korrekt attestant attesterat (de av kommunstyrelsen eller bygg- och miljönämnden utsedda beslutsattestanter alternativt mot de i ekonomisystemet registrerade beslutsattestanterna för respektive objekt).
Tvåhandsprincipen tillämpad	10/10	Tvåhandsprincipen har tillämpats i samtliga fall då det både finns en konterare/ godkännare samt en beslutsattestant. Konterare/ godkännare tillhör organisatoriskt den centrala ekonomiavdelningen.
Finns mottagare?	4/10	Av 10 granskade transaktioner har 4 stycken en mottagningsattest, utöver rollen "konterare/godkännare".
Kontroll av attest av egna kostnader	6/7	I ett stickprov framkom att en av deltagarna har beslutattesterat fakturan. Fakturan avsåg fika vid en workshop med extern part. *För tre stickprov kunde kontrollen ej bedömas, då deltagarförteckning saknas.

Tabell 6. Resultat från stickprovskontroll - Resekostnader.

Resekostnader		
Kontroll	Resultat	Kommentar
Rätt beslutsattestant	10/10	Vid samtliga stickprov har korrekt attestant attesterat (de av kommunstyrelsen eller bygg- och miljönämnden utsedda beslutsattestanter alternativt mot de i ekonomisystemet registrerade beslutsattestanterna för respektive objekt).
Tvåhandsprincipen tillämpad	10/10	Tvåhandsprincipen har tillämpats i samtliga fall då det både finns en konterare/ godkännare samt en beslutsattestant. Konterare/

		godkännare tillhör organisatoriskt den centrala ekonomiavdelningen.
Finns mottagare?	5/10	Av 10 granskade transaktioner har 5 stycken en mottagningsattest, utöver rollen "konterare/godkännare".
Kontroll av attest av egna kostnader	8/9*	I ett stickprov framkom att en av deltagarna attesterat fakturan. *För ett stickprov kunde kontrollen ej bedömas, då deltagarförteckning saknades. Denna faktura avsåg en taxiresa mellan kommunhuset och flygplatsen.

Manuell attest

Vi har även gått igenom rutinen för manuell attest med ekonom i kommunen. Manuell attest sker i regel vid internetbetalningar, då betalning sker direkt via kassan. Dessa transaktioner har verifikationstyp HB (huvudbok) och avser kassabokföringen. Under perioden oktober-december 2024 uppgick dessa transaktioner till 620 tkr, varav 486 tkr avsåg en betalning i ett försäkringsärende (självrisk/ skadereglering). Vi har inom ramen för granskningen tagit del av betalningsunderlag inklusive beslut samt manuell attest för transaktionen om 486 tkr utan anmärkning. För helåret 2024 uppgår antalet transaktioner med verifikationstyp HB till cirka 1,4 mnkr fördelat på 196 transaktioner. Attest för dessa transaktioner sker fysiskt på en pappersblankett som sparas och arkiveras.

Bedömning

Efterlevs reglerna kring attest?

Kommunstyrelsen: Delvis

Barn- och utbildningsnämnden: Nej

Socialnämnden: Nej

Bygg- och miljönämnden: Ja

Vi ser att kommunstyrelsen delvis efterlever reglerna kring attest. I vår stickprovsgranskning noterar vi två avvikelser vad gäller rätt beslutsattestant samt att deltagarförteckning saknas för vissa stickprov i kontroll av representations- och resekostnader. I övrigt har vi inte gjort några särskilda iakttagelser i genomförd stickprovskontroll.

Vi ser att barn- och utbildningsnämnden inte efterlever reglerna kring attest då det saknas beslutade och utsedda beslutsattestanter. I vår stickprovsgranskning noterar vi en avvikelse vad gäller attest av egna kostnader samt att deltagarförteckning saknas för

vissa stickprov i kontroll av representations- och resekostnader. I övrigt har vi inte gjort några särskilda iakttagelser i genomförd stickprovskontroll.

Vi ser att socialnämnden inte efterlever reglerna kring attest då det saknas beslutade och utsedda beslutsattester. I vår stickprovsgranskning noterar vi att deltagarförteckning saknas för ett stickprov i kontroll av representations- och resekostnader. I övrigt har vi inte gjort några särskilda iakttagelser i genomförd stickprovskontroll.

Vi ser att bygg- och miljönämnden efterlever reglerna. I vår stickprovsgranskning noterar vi dock en avvikelse vad gäller attest av egna kostnader. I övrigt har vi inte gjort några särskilda iakttagelser i genomförd stickprovskontroll.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Pajala kommun genomfört en uppföljande granskning av kommunens attestrutin. Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i tidigare genomförd granskning från revisionsåret 2023. Syftet är därtill att bedöma om kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden samt bygg- och miljönämnden säkerställer efterlevnad av reglerna kring attest inom sina ansvarsområden.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte helt** har vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i tidigare genomförd granskning. Vår bedömning är att kommunstyrelsen **inte helt** säkerställer efterlevnad av reglerna kring attest inom sitt ansvarsområde.

Vidare är vår bedömning att barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden **ej** säkerställer efterlevnad av reglerna kring attest inom sina ansvarsområden. Avslutningsvis är vår bedömning att bygg- och miljönämnden **i allt väsentligt** säkerställer efterlevnad av reglerna kring attest inom sitt ansvarsområde.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning bedöms följande rekommendationer kvarstå till den samlade organisationen:

- Tillse att det finns upprättade, aktuella och formellt antagna attestförteckningar.
- Genomför utbildnings- och informationsinsatser i syfte att säkerställa att samtliga beslutsattestanter har tillräcklig kunskap och kännedom om gällande attestregler.

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer särskilt till kommunstyrelsen:

- Säkerställ att beslutade beloppsgränser för attest införs i ekonomisystemet.
- Säkerställ att registrerade beslutsattestanter i ekonomisystemet är uppdaterade samt att avtalen inlagda med automatisk attest är korrekta.
- Säkerställ en löpande registervård och kontroll över beslutsattestanter i ekonomisystemet.
- Säkerställ att deltagarförteckning alltid finns dokumenterade samt att attest inte görs av egna kostnader.
- Att kommunstyrelsen nogsamt analyserar hur denne kan stärka formerna för sin uppsikt över nämnderna, givet de avvikelser som noterats inom barn- och utbildningsnämnden samt socialnämnden i denna uppföljande granskning.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar, se respektive revisionsfråga i rapporten. Grönt innebär "Ja", gult innebär "Delvis" och rött innebär "Nej". ET står för "Ej tillämplig".

Revisionsfrågor	KS	BUN	SN	BMN
Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av styrelsen?		ET	ET	ET
Har synpunkterna och förslagen i tidigare granskning åtgärdats?		ET	ET	ET
Finns en upprättad och aktuell attestordning?				
Efterlevs reglerna kring attest?				

2025-03-07

Erik Jansen

Certifierad kommunal revisor

Uppdragsansvarig

Fredrik Birkeland

Certifierad kommunal revisor

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Pajala kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2024-10-10. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.